Verbatim records

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, Täiskogu korraline istung
Tuesday, 10.04.2018, 10:00

Edited

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:01 Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu (591 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Enn Eesmaa
Tere hommikust, austatud Riigikogu! Alustame täiskogu VII istungjärgu 11. töönädala teisipäevast istungit. Nüüd on aeg arupärimisi ja seaduseelnõusid üle anda. Võtan nad kõik vastu, olgu neid või palju. Seda soovi ei ole. Siis kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Istungist võtab osa 74 saadikut.

---

1. 10:01 Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu (591 SE) esimene lugemine

10:02 Aseesimees Enn Eesmaa
Meil on täna üks, kuid oluline päevakorrapunkt: Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Eesti Reformierakonna fraktsiooni, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Eesti Vabaerakonna fraktsiooni algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu 591 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Kersti Sarapuu!

10:02 Kersti Sarapuu
Austatud juhataja! Head kolleegid! Mul on suur rõõm tutvustada teile esimesel lugemisel eelnõu 591, mis käsitleb pühade ja tähtpäevade seaduse muutmist, mille on algatanud kõik Riigikogu fraktsioonid. Ma usun, et siin saalis pole ühtegi inimest, kes ei mõistaks kohalike omavalitsuste olulisust Eesti ühiskonnas ja selle arengus. Tegemist on ju esmase rohujuuretasandiga, kuhu inimene saab oma mure või rõõmuga pöörduda. Kohalik omavalitsus on ühe põhiseadusliku institutsioonina figureerinud nii eilses kui ka tänases Eestis ning ära teeninud inimeste usalduse. Meie ülesanne on seda usaldust hoida ja kinnistada.
Eelnõu eesmärk on luua õiguslik alus, märkimaks väärikalt omavalitsuse rolli Eesti riigi loomisel, taastamisel ja arendamisel. Omavalitsuspäev oleks ühelt poolt tunnustus omavalitsuste senisele ajaloole ja tegevusele. Teisalt oleks see võimalus omavalitsuse olemust, probleeme ja tegevust paremini tutvustada, selleks et kaasata kogu ühiskonda omavalitsuste praeguste ja ka tulevaste väljakutsete lahendamisse.
Arusaadavalt kerkib küsimus, miks me soovime tähistada omavalitsuspäeva just 1. oktoobril, mil tähistatakse näiteks ka muusikapäeva ning eakate päeva. Põhjus seisneb ajaloos: just 1. oktoobril aastal 1866 jõustus esimene meie ala avalikku haldust käsitlev seadus. Seega möödus 2017. aasta 1. oktoobril 151 aastat ajast, mil eestlastel tekkis üle paljude sajandite võimalus hakata ise oma elu korraldama ja koos sellega oma avalikku haldust looma. Ka riigi taasloomisel seoti omavalitsused just selle kuupäevaga. Tänapäeva Eesti kohaliku omavalitsuse taastamisel oli üks väga oluline sündmus 1. oktoobril 1990. aastal, kui omavalitsuse staatus anti esimestena Muhu vallale ning Kuressaare linnale.

Eeltoodu põhjal ongi just see kuupäev omavalitsuste pidupäevaks välja valitud.
Omavalitsuse olulist rolli on juba kahel viimasel aastal rõhutatud, pidades omavalitsuspäeva. Eesti esimene omavalitsuspäev toimus Riigikogus 2016. aasta oktoobris. Sel päeval toonitati, et Eesti kogukondlik haldus ja hilisem kohalik omavalitsus on olnud vundament, millele toetudes on saadud teadmisi ja kogemusi avaliku võimu teostamiseks, omariikluse loomiseks ning hiljem selle taastamiseks. Aastal 2017 peeti Eesti teine omavalitsuspäev, mis oli pühendatud Eesti Vabariigi 100. sünnipäevale. Siis keskenduti Eesti kohaliku omavalitsuse liitude taastamisele ja arengule perioodil 1989–2017, aga vaadati ka ajalukku ning tehti plaane tulevikuks. Mitmed omavalitsused on juba avaldanud soovi korraldada järgmisi omavalitsuspäevi, näiteks on seda teinud Narva, Tartu, Pärnu ja Harku valla juhid. Seega on traditsioonile juba nurgakivi pandud, aga üleriigilise tähtpäeva kehtestamine annaks temaatikale veelgi suurema kõlapinna.
Tänapäeval on omavalitsuste vastutusala kasvamas, seoses haldusreformiga ootavad ees uued väljakutsed. Vajalikud on veel mitmed olulised omavalitsusvaldkonna muudatused, mis peaksid tagama ühiskonna demokraatlikuma toimimise ja efektiivsema teenuste osutamise. Omavalitsuste tulubaasi suurendamine praeguse valitsuse poolt annab omavalitsustele veelgi tähtsama rolli ja paremad võimalused Eesti elu edendada.
Seega on väga oluline omavalitsuspäeva riikliku tähtpäevana märkida. Ennekõike annab see võimaluse erinevate ürituste ja teavitustöö abil tunnustada kohalike omavalitsuste rolli ühiskonnas ning parandada ühiskonnaliikmetevahelist sidusust ja koostööd. Nõnda viiakse omavalitsuste tegevus veelgi enam kohalikule tasandile ning kaasatakse elanikke otsuste tegemisse ja piirkonna arendamisse. Aitäh!

10:07 Aseesimees Enn Eesmaa
Küsimuste vooru avab Kalle Laanet. Palun!

10:07 Kalle Laanet
Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Mis te arvate, kuidas võiks uue omavalitsuspäeva tähistamine mõjutada teist kahte samal päeval peetavat päeva, mida te mainisite – need on muusikapäev ja eakate päev? Kas see kuidagimoodi annaks nendele päevadele tähtsust juurde või pisendab neid? Mida te tunnetate?

10:07 Kersti Sarapuu
Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et see pigem suurendab nende tähtsust. Nagu me teame, kõikide kohalike omavalitsuste elu on väga palju seotud just nimelt sellesama eakate päeva ja ka muusikapäevaga. Omavalitsused on alati nende päevade tähistamiseks õla alla pannud. Ma usun, et see tegevus saab veelgi suurema hoo sisse.

10:07 Aseesimees Enn Eesmaa
Hanno Pevkur.

10:07 Hanno Pevkur
Aitäh! Eks me pea Riigikogu poolt vastama ka muusikute kogukonnale, kes on meie poole pöördunud sellesama küsimusega. Aga mu küsimus läheb natukene teise valdkonda, mida me siin kolleeg Adamsiga veidi arutasime. Algne põhjus selle päeva väljakuulutamiseks on n-ö omavalitsuste esmamainimine ja neile õiguste andmine, aga meil tekkis debatt, kas lähtuda tänapäevasest kalendrist või vanast kalendrist. Sellest sõltub, kas see päev võiks olla nihkunud kümmekond päeva ühele või teisele poole. Mis on teie seisukoht, kas peaks lähtuma praegusest kalendrist või vanast kalendrist? Kui vanast, siis võib-olla peaksime seda kuupäeva muutma?

10:08 Kersti Sarapuu
Aitäh vahva küsimuse eest! Eks kõik asjad on omal ajal teisiti olnud. Aga lähtuda võib ka 1. oktoobrist 1990, kui Eestis taastati omavalitsussüsteem ja omavalitsuse staatuse said nii Muhu kui ka Kuressaare linn. See on toimunud juba meie ajas, nii et tärmin sobib väga hästi.

10:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Adams.

10:09 Jüri Adams
Lugupeetud ettekandja! Kas selliseid tähtpäevi on teistes riikides ja kui on, siis milline on praktika?

10:09 Kersti Sarapuu
Aitäh küsimuse eest! Jään praegu selles osas vastuse võlgu. Tean küll, et Läti on väga aktiivselt selles suunas liikunud. Ja tema oli koos Eestiga üks esimesi 151 aastat tagasi, kui ühist halduskorraldust hakati looma.

10:09 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Heidy Purga!

10:09 Heidy Purga
Aitäh! Nagu kolleeg Hanno Pevkur enne märkis, 1. oktoober on rahvusvaheline muusikapäev, mille tähistamisel on väga pikaaegsed traditsioonid. Sellel puhul korraldatakse kõvasti üle 100 kontserdi igal aastal. Kas te olete seda eelnõu käsitledes arvestanud ka 1. oktoobri kui muusikapäeva tähtsust ja kas te olete arutanud Eesti Muusikanõukogu pöördumist?

10:10 Kersti Sarapuu
Aitäh küsimuse eest! Rahvusvaheline muusikapäev on väga oluline päev. Aga ma ei saa kuidagi mööda sellest, et kohalikud omavalitsused on väga suurel määral aidanud muusikapäeva korraldada. Ma võin siin rääkida kas või oma kodulinnast Paidest, kus on sündinud Arvo Pärt. Arvo Pärdi muusikat on nendel päevadel alati väga palju propageeritud ja esitletud, samamoodi Rakvere linnas. Ja teisigi muusikaüritusi on kohalikud omavalitsused nendel päevadel toetanud ja aidanud läbi viia. Ma arvan, et see ei vähenda sugugi muusikapäeva tähtsust.

10:11 Aseesimees Enn Eesmaa
Märt Sults.

10:11 Märt Sults
Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Küsimus on selline. Tänu omavalitsustele oleme me kõik siia valitud ning see on väga mõnus ja auväärne, kui me seda päeva tähistame. Me ju väärtustame meie omavalitsusi, meie kodanikke, meie rahvast ja meie riiki. Aga kas see sinu arust loob mingi pretsedendi? Vahest hakkab nagu varrukast tulema ettepanekuid igasuguste päevade riiklikult tähistamiseks?

10:11 Kersti Sarapuu
Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et see ei too kaasa päris sellist olukorda. Pigem ma arvan, et kohalikud omavalitsused on seni pidanud leppima vähema tähelepanuga, kuigi just tänu nendele kogu Eesti riigis elu toimib. Nende poole pöördub meie rahvas, nende lahendada on kõik küsimused-probleemid. Kohalikud omavalitsused on Eesti riigis väga-väga olulised. Ja ma arvan, et kui me seda päeva hakkame eraldi tähistama, siis me saame sellest olulisusest veel rohkem aru.

10:12 Aseesimees Enn Eesmaa
Jürgen Ligi.

10:12 Jürgen Ligi
Aitäh! Heidy Purga küsimus juhtis siiski tähelepanu sellele, et kalender on natukene piiratud ressurss ja tähistatavatel päevadel peab olema mingi riigiväline tähendus ka. Kas te olete kaalunud, kui palju peaks selliselt tähistatavaid päevi riiklikele struktuuridele pühendama? Tegelikult ju keegi ei kahtle omavalitsuste tähtsuses. Aga kui riik püüab lisaks nendele tähtpäevadele, mis on ajaloolised, veel iseennast tunnustada, lisades riiklikke tähtpäevi, kas te ei karda, et kalender saab liiga täis ja tähistatavad päevad hakkavad üksteist varjutama?

10:13 Kersti Sarapuu
Kui me vaatame tähtpäevade kalendrit, siis näeme, et peaaegu igal päeval on midagi tähistada. Aga on olemas niisugused tähtpäevad, mis peaks olema võimendatumad. Jah, kalendris on 365 päeva aastas ja oleks võinud kohalikele omavalitsustele ka mõne teise päeva sünnipäevaks valida. Ent just nimelt nii linnade liit kui ka maaomavalitsuste liit, samuti väga paljud muud organisatsioonid on teinud ettepaneku, et see päev saaks olema just nimelt 1. oktoober. Ja ma arvan, et see ei ole sugugi vale.

10:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Jüri Adams, teine küsimus.

10:13 Jüri Adams
Lugupeetud ettekandja! Kalendrivahetus Eestis toimus 1918. aasta veebruari alguses, kui jäi 13 päeva vahele. Vana Juliuse kalendri 1. oktoober oleks meie praeguses kalendris kas 12. või 13. oktoober. Minu küsimus on selline. Seletuskirjas oli tohutult palju tähelepanu pööratud sellele, et Ostsee provintside kindralkuberner Baranoff kuulutas välja selle seaduse millegipärast 1. oktoobril – ma arvan, et ta varem lihtsalt ei jõudnud, põhimõtteliselt oleks võinud seda teha juba varem –, siis mis tähtsus on sellel kuupäeval ajaloolises mõttes. Samahästi me võiksime, kui me oleme oma soovis väga kindlad, seda päeva tähistada 13. oktoobril.

10:14 Kersti Sarapuu
Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et 1. oktoober on kuupäevana siiski tähenduslik. Loomulikult on kahe kalendri puhul tõepoolest tegu ligi kahe nädala pikkuse vahega, kuid maaomavalitsuste liit, linnade liit ja teisedki organisatsioonid on teinud ettepaneku tähistada seda päeva just 1. oktoobril, sest 1. oktoobril 1990, taasiseseisvumise ajal, taastati Eestis omavalitsussüsteem ning Muhu vald ja Kuressaare linn said omavalitsuse staatuse.

10:15 Aseesimees Enn Eesmaa
Heidy Purga, palun!

10:15 Heidy Purga
Aitäh! Võib ette tunnetada, et kui omavalitsuspäeva tähistama hakatakse, siis kujuneb see päev väga oluliseks. Kahtlemata võib see varjutada teised päevad, mida 1. oktoobril tähistatakse. Millised on teie argumendid, andmaks Eesti Muusikanõukogule kindlust, et nende pika kultuuritraditsiooniga päev ei jää kuidagimoodi varju ega muutu, ma ei tea, teisejärguliseks või nähtamatumaks?

10:16 Kersti Sarapuu
Aitäh küsimuse eest! Ma olen olnud kümme aastat omavalitsusjuht, nii linnapea kui ka volikogu esimees. Ma tean, kui oluliseks on alati peetud muusikapäeva. Me alati korraldasime ja toetasime muul moel kõiki muusikaüritusi sel päeval.

10:16 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Palun juhtivkomisjoni ettekande pidajaks põhiseaduskomisjoni esimehe Marko Pomerantsi!

10:16 Marko Pomerants
Tere hommikust, lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Mis puudutab selle eelnõu arutelu põhiseaduskomisjonis, siis selle sisu ma suudaksin edasi anda 2,5 minutiga, aga ma luban endale väljuda selle arutelu raamidest ja natuke kommenteerida küsimusi, mis siin eelnõu algataja esindajale esitati.
Kindlasti on kahe kalendri, uue ja vana vahel konflikt. Aga kui me tuleme selle seaduse juurde, mida peetakse Eesti esimeseks kohaliku omavalitsuse seaduseks – selle nimi on "Makoggukonna Seadus Baltia-merre kubbermangudele Ria-, Tallinna- ja Kura-male" –, siis tuleb öelda, et ilmselgelt on tegemist seadusega, kus tänase õigusruumi mõistes on kirjeldatud kõike seda, mida me nüüd loeme kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ja avaliku teenistuse seadusest. Seal oli näiteks kirjas, et kui ametnik

on kaks koosseisu kõvasti tööd rabanud, siis ta saab aumärgi. Seal on juttu mõisapolitseist ja see säte võiks olla korrakaitseseaduse alge. Samuti on selles juttu esimese astme kohtust ehk siis vallakohtust. Kindlasti on tegemist märkimisväärse õigusaktiga. Kes viitsib surfata, see on Wordi dokumendina täiesti olemas, ei pea vana gooti kirja lugemisega vaeva nägema.
Mis puudutab riiklikke tähtpäevi, millest me räägime, siis ei maksa kahte asja segamini ajada. On tõepoolest rahvusvaheliselt tähistatavaid päevi. On rahvusvaheline eakate päev, mida ka mina olen tähistanud eaka inimesena, ja rahvusvaheline muusikapäev, aga kumbki neist ei ole Eesti pühade ja tähtpäevade seaduses nimetatud riiklik tähtpäev. Võtame näiteks sellise päeva nagu 9. mai. Kas te kujutate ette, kuidas on võimalik tähistada võitu suures isamaasõjas ja samal päeval pidada Euroopa päeva? Euroopa päev nimelt on saanud alguse aastast 1985. Muusikapäeva, kui keegi ei tea, peetakse alates 1. oktoobrist 1975.
Kersti Sarapuult küsiti ka, kas me oleme arutanud muusikanõukogu kirja. Vastus on, et ei ole. Põhjus on väga lihtne: see kiri saabus põhiseaduskomisjoni pärast seda, kui me olime komisjonis eelnõu esimese lugemise ettevalmistuse lõpetanud ja oma otsuse teinud. Kindlasti me kahe lugemise vahel muusikanõukogu pöördumist arutame.
Kui te vaatate meie tähtpäevade seadust, siis näete, et midagi väga massiivset seal ei ole. Tegu ongi kombinatsiooniga väga mitmel põhjusel peetavatest tähtpäevadest. Ma pean silmas just riiklikke tähtpäevi, mitte riigipühasid. Me leiame seal inspiratsiooni kirikukalendrist – nt kolmekuningapäev –, Eesti ajaloost – nt Tartu rahulepingu aastapäev –, on ka üks sünnipäev – Kristjan Jaak Petersoni sünnipäev on tänu Sonda mehe Meinhard Laksi ponnistustele aluseks emakeelepäevale –, leinapäev tuleneb mõistetavasti Eesti ajaloost, 23. augustile oleme andnud olulise tähenduse – see pole lihtsalt ühe pakti päev, vaid kommunismi ja natsismi ohvrite mälestuspäev –, 2010. aastal on sellesse ritta lisandunud vanavanemate päev ja oktoobrikuu kolmas laupäev on hõimupäev. Jätsin vahele vastupanuvõitluse päeva, aga aasta lõpus tulevad veel isadepäev ja taassünnipäev. Nii et ma isiklikult ei näe konflikti selles 1. oktoobris.
Kui me vaatame, mis kõik on maailma ja Eesti ajaloos 1. oktoobril juhtunud, siis näeme, et sündmusi on veel. Kui me Eesti ajaloo juurde tuleme, siis sellel päeval on ka tuntud omavalitsustegelase Andrus Ansipi sünnipäev. Ja 1950. aastal – ma ei tea, kas see oli mingisugune õnnepäev, vahest me seda arvesse võtma ei peaks – kaotati maakondade vallad ja Eestis tekitati hoopis rajoonid. Tartus alustas tegevust kõrgem kunstikool Pallas. Ja nõnda edasi, neid näiteid on veel. Kohalikud omavalitsused peavad minu teada üleval suurt hulka orkestreid. Minu meelest pole põhjust rääkida, et küll nad aitavad niimoodi kohaliku omavalitsuse päeva väärindada või vastupidi. Narva linna tean näiteks tuua, Pärnu linna tean näiteks tuua, isegi Rakvere linnal on oma väike orkester. Tegelikult on muusikaelu toetamine, mida me ei ole Riigikogus kohalikele omavalitsustele mingisuguseks riiklikuks kohustuseks teinud, omavalitsuste tegevuses igapäevane praktika.
Aga nüüd siis põhiseaduskomisjoni istungi juurde. See toimus 2. aprillil 2018. aastal. Need küsimused, mis üles kerkisid, ma olen ka ilma protokolli jälgimata läbi käinud. Komisjon tegi järgmised otsused: võtta see eelnõu täiskogu päevakorda 10. aprilliks 2018, esimene lugemine lõpetada (konsensuslikult) ja teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 24. aprill s.a kell 17.15 (ka konsensuslikult). Komisjoni ettekandjaks otsustati määrata mind. Aitäh!

10:23 Aseesimees Enn Eesmaa

See määramine toob kaasa ka kohustuse vastata küsimustele. Igor Gräzin, palun!

10:23 Igor Gräzin

Esitan küsimuse kui omavalitsustegelane. Kui Napoleonil polnud raha sõduritele palga maksmiseks, siis ta asutas Auleegioni ordeni. Omavalitsustel puudub terve rida õigusi. Alles äsja teatas Aab, et eriplaneering läheb edasi, vaatamata sellele, et see on ebaseaduslik. Tartu volikogu otsus ei maksa midagi. Ratas kordas seda. Muhu silla ehitamise puhul pole isegi küsitud, kas muhulased seal elavad või mitte või mis nad sellest arvavad. Selline on praegu meie olukord. Kohalik omavalitsus ei maksa Vabariigi Valitsuse silmis suurt midagi, aga on välja mõeldud väärikas äramärkimine. Kas sulle ei tundu, et see on silmakirjalikkuse tipp? Ehk oleks parem kohalikke omavalitsusi kuulata ja anda neile mõnedki omavalitsuslikud õigused?

10:24 Marko Pomerants

Aitüma! Ma tean palju näiteid, kus sularaha oleks parem kui tavaline tänu. Ja ka laul on sellest, et õpetajale ei ole mõtet tuua lilli, mingid muud motiveerivad vahendid oleks paremad. Mis puudutab konkreetselt neid kaasusi, mida te, hea kolleeg, silmas pidasite, olgu selleks eriplaneering või mõned muud ettevõtmised, siis meie seadusandjana oleme kohaliku omavalitsuse rolli ja õigused seadustes ette näinud. Nimetan näiteks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust ning planeerimisseadust. Kõik asjad ei ole alati nii, nagu need paistavad. Tegemist on väga detailsete seadustega ja väga vähesed on neid tegelikult lugenud.

10:25 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Herkel.

10:25 Andres Herkel
Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Ma haakun eelmise küsimusega: kuidas põhiseaduskomisjon vaataks sellele, kui tuleks muudatusettepanek nimetada see päev omavalitsuslike õiguste päevaks?

10:25 Marko Pomerants
Aitüma! Kindlasti oleks see arutamist väärt, aga kas see asja sisu või olemust väga muudaks – ma ei ole selles kindel. Ent muudatusettepanekute tähtaeg on määratud ja kõik, kellel kodukorra järgi see õigus on, saavad oma ettepanekud meile esitada. Me arutame need kindlasti läbi, teeme oma järeldused ja siis näete, milline tekst jõuab siia teisele lugemisele.

10:26 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajaile. Aivar Kokk, Isamaa ja Res Publica Liit, palun!

10:26 Aivar Kokk
Hea juhataja! Head kolleegid! Vaidleme siin kuupäevade üle, aga ühe kalendri järgi on asi selge. 1. oktoobril 1866. aastal jõustus meie avaliku halduse esimene seadus, maakogukonna seadus Balti mere kubermangudele ehk Riia, Tallinna ja Kuramaa kubermangule. Seega möödub k.a 1. oktoobril 152 aastat ajast, mil eestlastel ja lätlastel tekkis üle sajandite võimalus hakata ise oma elu korraldama ja koos sellega looma oma avalikku haldust. See oli hindamatu kool, mis võimaldas luua Eesti Vabariigi ning tüki aja pärast taastada iseseisvuse.
Alates 1. oktoobrist 1990 asuti omavalitsusliku staatuse mõttes taastama Eesti omavalitsussüsteemi. Esimestena said ametlikult omavalitsuse staatuse Muhu vald ja Kuressaare linn. Seda arvestades korraldatigi 4. oktoobril 2016. aastal siinsamas Riigikogus Eesti esimene omavalitsuspäev. Tol päeval märgiti, et Eesti kogukondlik haldus ja hilisem kohalik omavalitsus on olnud vundamendiks, millele toetudes on saadud teadmisi ja kogemusi avaliku võimu teostamiseks ning hiljem omariikluse loomiseks ja selle taastamiseks. Juba sellelsamal esimesel omavalitsuspäeval tegime ettepaneku, et võiks ka riiklikult tähistada omavalitsuspäeva. See ettepanek kogus üle 200 allkirja.
Eesti teine omavalitsuspäev toimus eelmise aasta 26. septembril. See oli pühendatud Eesti Vabariigi 100. aastapäevale ning sellega märgiti ära Eesti kohalike omavalitsuste ja nende liitude taastamine ning areng perioodil 1989–2017. Ette valmistati ka asjakohane kogumik, kus kajastatakse omavalitsuste taastamist, tegevust ja arengut ning omavalitsuspäevaga seonduvat. Kogumiku autorid on Riigikogu liikmed ning riigi- ja omavalitsustegelased, samuti teadlased. Ja ka sellel üritusel, mis toimus Kalevi spordihallis, korjati allkirju ja kui ma õigesti mäletan, siis saadi neid kokku veidi üle 300.
Tänavu veebruaris toimus Riigikogu konverentsisaalis foorum "Eesti riik ja omavalitsused – 100 aastat", kus esitlesime ka uut raamatut "Eesti kohalik omavalitsus ja liidud – 100", kuhu on kirja pandud kõik taasiseseisvusaja omavalitsuste ja maavalitsuste juhid, ka need, kes oktoobris-novembris said valitud uute omavalitsuste volikogu esimeesteks ja omavalitsuste juhtideks.
Kohalik omavalitsus vajab senisest veelgi suuremat ühiskonna tähelepanu. Kasvava vastutusega koos peaks käima ka tunnustamine ning võimalused kasutada kõiki teid ühiskondliku dialoogi arendamiseks.

Omavalitsuspäeva muutmine riiklikuks tähtpäevaks annab olulise võimaluse suurendada omavalitsuste rolli ühiskonnas. Koos sellega saaks paremini sidustada valdkonna koostööd ja arengut. Ühesõnaga, Eesti omavalitsused väärivad oma riiklikku tähtpäeva. Aitäh!

10:30 Aseesimees Enn Eesmaa

Seaduseelnõu üldpõhimõtete arutelu jätkab Urve Tiidus, Reformierakonna fraktsiooni esindaja. Palun!

10:30 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Põhiseaduse järgi otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Omavalitsuse otsuseid on volitatud tegema elanike valitud volikogud. Kes meist seda põhiseaduse teksti ei teaks? Kas kohalikud omavalitsused väärivad eraldi riiklikku tähtpäeva? Jah, ka minu arvates väärivad. Mitte ainult sellepärast, et ühe aasta 1. oktoobril taastati Kuressaares omavalitsuse õigused, väärivad sellepärast, et omavalitsuste kaudu puudutab see kavandatav tähtpäev kõiki Eesti inimesi.
Ma ei hakka kordama seletuskirjas toodud põhjendusi. Siingi saalis on kohaliku omavalitsuse juhtimise praktilise kogemusega mehi ja naisi arvestatav hulk. Nad kõik teavad rääkida, mida tähendab osutada kvaliteetseid teenuseid, mida tähendab seista hea, meeldiva ja atraktiivse elukeskkonna eest, mida tähendab luua tingimusi ettevõtluse arenguks ja vastutada selle eest, et omavalitsuse koolides saaks eluks konkurentsivõimelise koolituse iga laps igas Eesti kandis. Kohalikul omavalitsusel on kohustusi rohkem kui kahel käel sõrmi ja vastutust enam, kui tahetakse vahel tunnistada.
Kohalikul omavalitsusel on eelkõige võimalus langetada otsuseid elanikele kõige lähemal ja ka kriitika nende otsuste tegemise eest on kõige lähemal. Nagu me kõik teame, edumeelne omavalitsus suudab ligi tõmmata uusi elanikke ja ettevõtjaid geograafilisest asukohast hoolimata. Pikemalt põhjendamata – see on seletuskirjas väga hästi tehtud – ma kordan: see eelnõu on toetamist väärt. Seletuskirjast aga toon esile ühe tsitaadi Jüri Uluotsalt aastast 1933. See lause on selline: "Eesti omavalitsus on olnud nurgakiviks, millele praegune aeg tugineb." Ja omalt poolt lisan, et kohalik omavalitsus jääb baasiks, millele tulevik saab toetuda. Kui 1. oktoobril tõstetakse kõrgele eetilise ja ausa kohaliku omavalitsemise lipp kõikjal Eestis, siis on eelnõu algatamine asja ette läinud.
Siin saalis tunti muret, kas kohaliku omavalitsuse kohustused ja õigused ikka on riigi kohustuste ja õigustega balansis. See debatt jääb kestma alati, see ei ole lõplik seis mitte kunagi. Ka kõlas siin väga tore küsimus selle kohta, kas ühele kuupäevale mahub ikka mitu tähtpäeva. Muidugi mahub! Kohaliku omavalitsuse tähtsaimaid rolle on ju edendada kultuurielu ja küllap sellest kokkupuutest ühel kuupäeval, 1. oktoobril sünnib muusika ja kohaliku omavalitsuse tähtpäeva tähistades mõni väga-väga ilus ja kaunis traditsioon. Aitäh!

10:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem kõnesoove ei ole. Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 591 esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 24. aprilli kell 17.15. Meie, head kolleegid, kohtume selles saalis juba homme kell 13. Soovin kõigile tegusat tööpäeva jätku!

Istungi lõpp kell 10.33.